

גמרא סדורה

מסכת

שבת

פרק שישי

מהדורה מנוקדת, מפוסקת,
מחולקת לסוגיות ולפסקאות

עם רש"י

יצא לאור על ידי עמותת

"וכל בניך לימודי ה"

תשרי תשע"ג

בהצלחה - יגיעת ומצאת - תאמין!!!

להארות והערות
 דניאל ברק ווינט
 טל' - 0526071122
 דוא"ל vinetd@neto.net.il
 עתניאל ד.ד. הר חברון 90407

©

כל הזכויות על הטקסט, ניקוד ופיסוק
 שמורות למכון הישראלי לפרסומים תלמודיים.
 כל הזכויות על החלוקה לסוגיות ופסקאות
 שמורות לעמותת "וכל בנייך לימודי ה'".

ניתן לצלם ולהדפיס לשם לימוד וללא מטרת רווח.

כ"י

מסכת שבת פרק ו' - "במה אשה יוצאה"

210.נז, א

נז,א משנה

במה אשה יוצאה, ובמה אינה יוצאה?
 לא תצא אשה:
 לא בחוטי צמר,
 ולא בחוטי פשתן,
 ולא ברצועות שבראשה.
 ולא תטבול בהן, עד שתתפסם.
 ולא בטוטפת,
 ולא בסרביטין בזמן שאינן תפורים.
 ולא בכבול לרשות הרבים.
 ולא בעיר של זהב,
 ולא בקטלא,
 ולא בנזמים,
 ולא בטבעת שאין עליה חותם,
 ולא במחט שאינה נקובה.
 ואם יצאת - אינה חייבת חטאת.

גמרא

טבילה - מאן דכר שמה?

אמר רב נחמן בר יצחק אמר רבה בר אבוה:
 מה טעם קאמר,
 מה טעם "לא תצא אשה לא בחוטי צמר ולא בחוטי פשתן"?
 מפני שאמרו חכמים: בחול: "לא תטבול בהן עד שתתפסם".
 וכיון דבחול לא תטבול בהן עד שתתפסם,
 בשבת לא תצא, דילמא מיתרמי לה טבילה של מצוה, ושריא להו.
 ואיתי לאתווינהו ארבע אמות ברשות הרבים.

211. נז, א

בָּעָא מִיְיָ רַב כְּהֵנָּא מַרְבֵּ:
תִּיבִי חֲלִילָתָא מַאי?

אָמַר לֵיהּ:
'אַרְיֵג' קְאָמַרְתָּ?
כֹּל שֶׁהוּא אַרְיֵג - לֹא גִזְרוּ.

אִיתְמַר נְמִי:
אָמַר רַב הוּנָא בְּרִיה דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ:
כֹּל שֶׁהוּא אַרְיֵג - לֹא גִזְרוּ.

וְאִיפָּא דְאָמַרִי:
אָמַר רַב הוּנָא בְּרִיה דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ:
חֲזִינָא לְאַחֲוֹתֵי דְלֹא קִפְדוּן עֲלֵיהוּ.

מַאי אִיפָּא בֵּין הֵךְ לִישָׁנָא, וּבֵין הֵךְ לִישָׁנָא?

אִיפָּא בִּינְיָהוּ:
דְּטַנְיָפֹן.

לְהֵךְ לִישָׁנָא דְאָמַר: "כֹּל שֶׁהוּא אַרְיֵג - לֹא גִזְרוּ": הֲנִי נְמִי אַרוּג.
וּלְהֵךְ לִישָׁנָא דְאָמַרְתָּ מִשּׁוּם 'קִפְדָּא': בֵּינּוּן דְּטַנְיָפָא - מִקְפֵּד קִפְדָּא עֲלֵיהוּ.

212. נז, א-ב

תנן התם:

"ואלו חוצצין באדם:

חוטאי צמר, וחוטאי פשתו, והרצועות שבראשי הבנות.

רבי יהודה אומר:

של צמר ושל שער אין חוצצין,

מפני שהמים באין בהן".

אמר רב הונא:

וכולן - בראשי הבנות שנינו.

מתקיף לה רב יוסף:

למעוטי מאי?

אילמא למעוטי דצואר:

ודמאי?

אילמא: למעוטי דצמר - השתא נה על גבי קשה, חוצין,

נה על גבי נה מיבעיא!?

ואלא למעוטי דחוטאי פשתו - השתא קשה על גבי קשה, חוצין,

קשה על גבי נה מיבעיא!?

אלא אמר רב יוסף:

היינו טעמא דרב הונא:

לפי שאין אשה חונקת את עצמה.

איתיביה אביי:

"הבנות יוצאות בחוטין שבאזניהו,

אבל לא בחבקיין שבצואריהו".

ואי אמרת: "אין אשה חונקת את עצמה" - "חבקיין שבצואריהו" אמאי לא!?

אמר רבינא:

הכא בקטלא עסקינן,

דאשה חונקת את עצמה,

דניחא לה שתראה כבעלת בשר.

נז, ב

213. נז, ב

"רבי יהודה אומר:

של צמר ושל שער אין חוצצין, מפני שהמים באין בהו".

אמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל:
הלכה כרבי יהודה בחוטי שער.

אמר ליה אביי:
"הלכה", מכלל דפליגי!

וכי תימא,
אי לא דשמעינן תנא קמא דאירי בחוטי שער, איהו נמי לא הוה מיירי!

ודילמא 'פשים' קאמר להו,
כי היכי דמודיתו לי בחוטי שער, אודו לי נמי בחוטי צמר.

איתמר:
אמר רב נחמן אמר שמואל:
מודים חכמים לרבי יהודה בחוטי שער.

תניא נמי הכי:
"חוטי צמר - חוצצין,
חוטי שער - אין חוצצין.
רבי יהודה אומר:
של צמר ושל שער - אין חוצצין".

אמר רב נחמן בר יצחק:
מתניתין נמי דיקא, דקתני:
"ווצאה אשה בחוטי שער בין משלה בין משל חברתה" (שבת סד, ב).
מני?

אילימא רבי יהודה - אפילו חוטי צמר נמי!
אלא לאו רבנן היא, ושמע מינה: בחוטי שער לא פליגי.

שמע מינה.

214. נז, ב

"לא בטופת".

מאי "טופת"?

אמר רב יוסף:
חומרתא דקטיפתא.

אמר ליה אביי:
תהוי פקמיע מומחה, ותשתרי!

אלא אמר רב יהודה משמיה דאבוי:
אפוזינו.

תניא נמי הכי:
"יוצאה אשה בסבכה המוזהבת,
ובטופת ובסרביטין הקבועין בה".

איזו "טופת" ואיזו "סרביטין"?

אמר רבי אבהו:
"טופת" - המוקפת לה מאן לאן.
"סרביטין" - המגיעין לה עד לחייה.

אמר רב הונא:
עניית עושין אותן - של מיני צבעונין,
עשירות עושין אותן - של כסף ושל זהב.

215. נז, ב - נח, א

"ולא בכבול".

אמר רבי ינאי:
 "כבול" זה איני יודע מהו,
 אי כבלא דעבדא תנו, אבל כיפה של צמר - שפיר דמי.
 או דילמא: כיפה של צמר תנו, וכל שכן כבלא דעבדא.

אמר רבי אבהו:
 מסתברא כמאן דאמר: "כיפה של צמר תנו".

ותניא נמי הכי:
 "יוצאה אשה בכבול ובאיסטמא לחצר,
 רבי שמעון בן אלעזר אומר:
 אף בכבול לרשות הרבים.
 כלל אמר רבי שמעון בן אלעזר:
 כל שהוא למטה מן השבכה - יוצאין בו,
 כל שהוא למעלה מן השבכה - אין יוצאין בו".

מאי "איסטמא"?

אמר רבי אבהו:
 ביזיוני.

מאי "ביזיוני"?

אמר אביי אמר רב:
 כללא פרוחי.

תנו רבנן:
 "שלושה דברים נאמרו באיסטמא:
 אין בה משום בלאים,
 ואינה מטמאה בנגעים,
 ואין יוצאים בה לרשות הרבים.
 משום רבי שמעון אמרו:
 אף אין בה משום עטרות כלות".

נח, א

ושמואל אמר:
 כבלא דעבדא תנו.

ומי אמר שמואל הכי?
 והאמר שמואל:
 יוצא העבד בחותם שבצוארו,
 אבל לא בחותם שבכסותו!

לא קשיא:
 הא - דעבד ליה רביה.
 הא - דעבד איהו לנפשיה.

כמאי אוקימתא להא דשמואל דעבד ליה רביה,
 בחותם שבכסותו - אמאי לא?

דילמא מיפסק, ומירתת, ומיקפל ליה ומחית ליה אכתפיה.

בדרב יצחק בר יוסף,

דאמר רב יצחק בר יוסף אמר רבי יוחנן:

הוצא בטלית מקפלת ומונחת לו על כתפיו בשבת - חייב חטאת.

וכי הא דאמר ליה שמואל לרב חיננא בר שילא:

כולהו רבנן דבי ריש גלותא, לא ליפקו בסרבלי חתימי, לבר מינה,

דלא קפדי עליה דבי ריש גלותא.

216. נח, א

גופא:

אמר שמואל:

יוצא העבד בחותם שבצוארו,
אבל לא בחותם שבכסותו.

תניא נמי הכי:

"יוצא העבד בחותם שבצוארו אבל לא בחותם שבכסותו".

תרימיהו:

"לא יצא העבד בחותם שבצוארו, ולא בחותם שבכסותו,
זה וזה - אין מקבלין טומאה.

ולא בזוג שבצוארו, אבל יוצא הוא בזוג שבכסותו,

זה וזה - מקבלין טומאה.

ולא תצא בהמה, לא בחותם שבצוארה,

ולא בחותם שבכסותה,

ולא בזוג שבכסותה,

ולא בזוג שבצוארה.

זה וזה - אין מקבלין טומאה!"

לימא:

הא - דעבד ליה רביה,

הא - דעבד איהו לנפשיה.

לא,

אידי ואידי דעבד ליה רביה,

וכאן - בשל מתכת,

וכאן - בשל טיט.

וכדרב נחמן אמר רבה בר אבון:

דבר המקפיד עליו רבו - אין יוצאים בו.

דבר שאין מקפיד עליו - יוצאין בו.

הכי נמי מסתברא, מדקתני:

"זה וזה אין מקבלין טומאה".

אי אמרת בשלמא: של מתכת:

הני הוא דלא מקבלי טומאה, הא פלים דידהו מקבלי טומאה.

אלא אי אמרת: בשל טיט תנו,

הני הוא דלא מקבלי טומאה, הא פלים דידהו מקבלי טומאה!?

והא תניא:

"כלי אבנים כלי גללים וכלי אדמה - אין מקבלין טומאה,

לא מדברי תורה,

ולא מדברי סופרים!"

אלא שמע מינה: של מתכת.

שמע מינה.

217. נח, א

אמר מר:

"ולא בזוג שבצוארו, אבל יוצא הוא בזוג שבכסותו".

"זוג שבצוארו" - אמאי לא? דילמא מיפסיק ואתא לאיתויי.
 "זוג שבכסותו" - נמי ליחוש דילמא מיפסיק ואתי לאיתויי!

הכא במאי עסקינן:
 דמיחא ביה מומחא.

וכדרב הונא בריה דרב יהושע,
 דאמר רב הונא בריה דרב יהושע:
 כל שהוא ארוג לא גזרו.

218. נח, א-ב

אמר מר:

"לא תצא בהמה:

לא בחותם שבצוארה, ולא בחותם שבכסותה,
ולא בזוג שבצוארה, ולא בזוג שבכסותה,
זה וזה - אין מקבלין טומאה."

זוג דבהמה אין מקבלין טומאה!?

ורמינהי:

"זוג של בהמה - טמאה .

ושל דלת - טהורה.

של דלת ועשאו לבהמה - טמאה,

של בהמה ועשאו לדלת - אף על פי שחיברו לדלת וקבעו במסמרים - טמא,

שכל הכלים יורדיו לידי טומאתו במחשבה ,

ואין עולים מידי טומאתו אלא בשינוי מעשה!"

נח, ב

לא קשיא:

הא - דאית ליה עינבל,

הא - דלית ליה עינבל.

מה נפשה,

אי מנא הוא - אף על פי דלית ליה עינבל.

אי לא מנא הוא - עינבל משני ליה מנא!?

אין.

כדרכי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן.

דאמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן:

מנין למשמיע קול בכלי מתכות שהוא טמא?

שנאמר: "כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש"¹ (במדבר לא, כג).

["דבר"] - אפילו דיבור - "יבא באש".

במאי אוקימתא?

בדלית ליה עינבל.

אימא מציעתא: "ולא בזוג שבצוארו, אבל יוצא הוא בזוג שבכסותו. זה וזה מקבלין טומאה".

אי דלית ליה עינבל מי מקבלי טומאה?

ורמינהו:

"העושה זגין למכתשת, ולעריסה, ולמטפחות ספרים, ולמטפחות תינוקות:

יש להם עינבל - טמאין,

אין להם עינבל - טהורים.

ניטלו עינבליהו - עדיין טומאתו עליהם!"

הני מילי בתינוק, דלקלא עבידי ליה,

אבל גדול - תכשיט הוא ליה,

אף על גב דלית ליה עינבל.

¹ כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש וטהר אך במי נידה יתחטא, וכל אשר לא יבוא באש תעבירו במים

219. נח, ב - נט, א

אמר מר:

"ניטלו עינבליהו - עדיין טומאתו עליהו".

למאי חזו?

אמר אביי:

הואיל שההדיוט יכול להחזירו.

מתיב רבא:

"הזוג והעינבל חיבור" (פרה יב,ח)!

וכי תימא, הכי קאמר:

אף על גב דלא מחבר, כמאן דמחבר דמי.

והתניא:

"מספורת של פרקים, ואיזמל של רהיטני, חיבור לטומאה, ואין חיבור להזאה".

ואמר רבנן: מה נפשך, אי חיבור הוא - אפילו להזאה!

ואי לא חיבור הוא - אפילו לטומאה נמי לא!

ואמר רבה: דבר תורה:

בשעת מלאכה - חיבור בין לטומאה בין להזאה.

שלא בשעת מלאכה - אינו חיבור לא לטומאה ולא להזאה.

וגזרו על טומאה שלא בשעת מלאכה משום טומאה שהיא בשעת מלאכה.

ועל הזאה שהיא בשעת מלאכה משום הזאה שלא בשעת מלאכה!

אלא אמר רבא:

נט, א הואיל וראוי להקישו על גבי חרס.

איתמר נמי:

אמר רבי יוסי ברבי חנינא:

הואיל וראוי להקישו על גבי חרס.

רבי יוחנן אמר:

הואיל וראוי לגמע בו מים לתינוק.

220. נט, א

[רבי יוחנן אומר:
הואיל וראוי לגמע בו מים לתינוק.]

ורבי יוחנן לא בעי מעין מלאכה ראשונה?
והתניא:

"וְכָל הַכְּלִי אֲשֶׁר יֹשֵׁב עָלָיו"² (ויקרא טו, ד),
יכול בפנה סאה וישב עליה, בפנה תרקב וישב עליה יהא טמא?
תלמוד לומר: "אשר ישב עליו הוב" - מי שמיוחד לשיבה,
יצא זה שאומרים לו: עמוד ונעשה מלאכתנו".

רבי אלעזר אומר:
במדרסות, אומרים: "עמוד ונעשה מלאכתנו".
ואין אומרים בטמא מת: "עמוד ונעשה מלאכתנו".

ורבי יוחנן אומר:
אף אומר בטמא מת: "עמוד ונעשה מלאכתנו"!

איפוך קמייטא.

ומאי חזית דאפכת קמייטא? איפוך בתרייתא?

הא שמעינן ליה לרבי יוחנן דבעי מעין מלאכה ראשונה.

דתנן:
"סנדל של בהמה של מתכת - טמא" (כלים יד, ה).

למאי חזי?

אמר רב:
ראוי לשתות בו מים במלקמה.

ורבי חנינא אומר:
ראוי לסוך בו שמן במלקמה.

ורבי יוחנן אומר:
בשעה שבורח מן הקרב מניחו ברגליו ורץ על קוצין ועל הברקנים.

מאי בין רב לרבי חנינא?

איפא בינייהו: דמאיס.

בין רבי יוחנן לרבי חנינא?

איפא בינייהו: דיקיר.

² כל המשכב אשר ישכב עליו הוב יטמא וכל הכלי אשר ישב עליו יטמא

221. נט, א-ב

"ולא ... בעיר של זהב".

מאי "בעיר של זהב"?

רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן:
?רושלים דדהבא.

נט, ב, פדעבד ליה רבי עקיבא לדביתהו.

תנו רבנן:

"לא תצא אשה בעיר של זהב.

ואם יצתה - חייבת חטאת,

דברי רבי מאיר.

וחכמים אומרים:

לא תצא, ואם יצתה - פטורה.

רבי אליעזר אומר:

יוצאה אשה בעיר של זהב לכתחלה".

במאי קמיפלגי?

רבי מאיר סבר - משוי הוא.

ורבנן סברי - תכשיט הוא, דילמא שלפא ומחויא ליה ואתיא לאתויי.

ורבי אליעזר סבר - מאן דרפה למיפק? אשה חשוכה, ואשה חשוכה לא משלפא ומחויא.

222. נט, ב

כלילא.
רב אסר,
ושמואל שרי.

דאניסקא.
פולי עלמא לא פליגי דאסור.
כי פליגי דארוקתא:
מר סבר - אניסקא עיקר.
ומר סבר - ארוקתא עיקר.

רב אשי מתני לקולא.
דארוקתא דכולי עלמא לא פליגי דשרי.
כי פליגי דאניסקא.
מר סבר - דילמא שלפא ומחויא ואתיא לאתויי.
ומר סבר - מאן דרפה למיפק בכלילא? אשה חשוכה, ואשה חשוכה לא שלפא ומחויא.

אמר ליה רב שמואל בר בר חנה לרב יוסף:
בפירוש אמרת לן משמיה דרב: כלילא שרי.

אמרו ליה לרב:
אתא גברא רבה אריכא לנהרדעא ומטלע,
ודרש: כלילא שרי.

אמר: מאן גברא רבה אריכא דאיטלע? לוי,
שמע מינה: נח נפשיה דרבי אפס ויחיב רבי חנינא ברישא,
ולא הוה ליה איניש ללוי למיתב גביה, וקאתי להכא.

ודילמא נח נפשיה דרבי חנינא,
ודבי אפס כדקאי קאי,
ולא הוה ליה איניש ללוי למיתב גביה, וקאתי להכא?

אם איתא דרבי חנינא שכבי,
לוי לרבי אפס מיפף הוה כייף ליה.

ותו,
דרבי חנינא לא סגי דלא מליד.
דכי הוה קא נחא נפשיה דרבי אמר:
"חנינא ברבי חמא יתיב בראש.
וכתיב בהו בצדיקים: "ותגזר אמר ויקם לה"³ (איוב כב, כח).

דרש לוי בנהרדעא:
כלילא שרי,
נפיק עשרין וארבע כלילי מכולה נהרדעא.

דרש רבה בר אבון במחוזא:
כלילא שרי, ונפקו תמני סרי כלילי מחדא מבואה.

³ ותגזר אמר ויקם לה ועל דרכיך נגה אור

223.נט, ב

אמר רב יהודה אמר רב שמואל:
קמרא שרי.

איכא דאמרי:
דארקתא,
ואמר רב ספרא:
מידי דהוה אטלית מוזהבת.

ואיכא דאמרי:
דאניסכא.
ואמר רב ספרא:
מידי דהוה אאבנט של מלכים.

אמר ליה רבינא לרב אשי:
קמרא עילוי המינא, מאי?

אמר ליה:
תרי המיני קאמרת.

אמר רב אשי:
האי רסוקא:
אי אית ליה מפרחיתא - שרי.
ואי לא - אסיר.

224. נט, ב

"וְלֹא בְקִטְלָא".

מאי "קִטְלָא"?

מִקְטָא פְּאָרִי

[וְלֹא בְּ]נְזָמִים".

נְזָמֵי הָאָרֶץ.

225. נט, ב - ס, א

"ולא בטבעת שאין עליה חותם".

הא: יש עליה חותם - חייבת.
אלמא לאו תכשיט הוא.

ורמינהו:

"תכשיטי נשים טמאים.
ואלו הן תכשיטי נשים:
קטלאות, נזמים וטבעות,
וטבעת בין שיש עליה חותם ובין שאין עליה חותם,
ונזמי האף" (כלים יא, ח)!

אמר רבי זירא:

לא קשיא:

הא - רבי נחמיה.

הא - רבנן.

דתניא:

"היא של מתכת וחותמה של אלמוג - טמאה.
היא של אלמוג וחותמה של מתכת - טהורה.
רבי נחמיה מטמא,
שהיה רבי נחמיה אומר:
בטבעת - הלך אחר חותמה.
בעול - הלך אחר סמלוניו.
בקולב - הלך אחר מסמרותיו.
בסולם - הלך אחר שליבותיו.
בערסי - הלך אחר שלשלותיו.
וחכמים אומרים:
הכל הולך אחר המעמיד".

סא

רבא אמר:

לצדדים קתני,

יש עליה חותם - תכשיט דאיש,

אין עליה חותם - תכשיט דאשה.

רב נחמן בר יצחק אמר:

טומאה אישבת קרמית!?

טומאה "כלי מעשה" (במדבר לא, נא) אמר רחמנא - וכלי הוא,

שבת משום משוי אמר רחמנא

אין עליה חותם - תכשיט,

יש עליה חותם - משוי.

226. ס, א

"ולא במחט שאינה נקובה".

למאי חזיא?

אמר רב יוסף:
הואיל ואשה אוגרת בה שערה.

אמר ליה אביי:
ותהוי כבירית טהורה, ותשתרי!

אלא תרגמא רב אדא נרשאה קמיה דרב יוסף:
הואיל ואשה חולקת בה שערה,

בשבת למאי חזיא?

אמר רבא:
טס של זהב יש לה על ראשה,
בחול חולקת בה שערה.
בשבת - מניחתה כנגד פדחתה.

227. ס, א-ב

משנה

לא יצא האיש בסנדל המסומר.
ולא ביחיד, בזמן שאין ברגלו מכה.
ולא בתפילין,
ולא בקמיע בזמן שאינו מן המומחה.
ולא בשריון, ולא בקסדה ולא במגפיים.
ואם יצא - אינו חייב חטאת.

גמרא

"סנדל המסומר" - מאי טעמא?

אמר שמואל:

שלפי הגזירה היו, והיו נחבאין במערה, ואמרו: הנכנס יכנס, והיוצא אל יצא.
נהפך סנדלו של אחד מהם, כסבורין הם אחד מהן יצא, וראוהו אויבים ועכשיו באין עליהו.
דחקו זה בזה והרגו זה את זה יותר ממה שהרגו בהם אויבים.

רבי אילעאי בן אלעזר אומר:

במערה היו יושבין ושמעו קול מעל גבי המערה,
כסבורין היו שבאו עליהם אויבים,
דחקו זה בזה והרגו זה את זה יותר ממה שהרגו בהן אויבים.

רמי בר יחזקאל אומר:

בבית הכנסת היו יושבים ושמעו קול מאחורי בית הכנסת,
כסבורין היו שבאו עליהם אויבים.
דחקו זה בזה והרגו זה את זה יותר ממה שהרגו בהן אויבים.
באותה שעה אמרו:
אל יצא אדם בסנדל המסומר.

אי הכי בחול נמי ליתסר!

מעשה כי הוה בשבת הוה.

ביום טוב לישתרי!

אלמה תנן:

"משלחין כלים ביום טוב בין תפורין בין שאינן תפורין,
אבל לא סנדל המסומר ולא מנעל שאינו תפור" (ביצה יד, ב).

ס, ב

בשבת - מאי טעמא? דאיכא כינופאי,

ביום טוב - נמי איכא כינופאי.

תענית ציבור - איכא כינופאי, ליתסר!

מעשה כי הוה בכינופאי דאיסורא.

הכא - כינופאי דהתירא הוה.

ואפילו לרבי חנינא בן עקיבא, דאמר: לא אסרו אלא בירדן ובספינה, וכמעשה שהיה.
הני מילי ירדן דשאני משאר נהרות.
אבל יום טוב ושבת, כי הדדי נינהו.

דתנן:

"אין בין יום טוב לשבת אלא אוכל נפש בלבד" (מגילה ז, ב).

.228 ס, ב

אמר רב יהודה אמר שמואל:
לא שנו אלא לחזק,
אבל לנוי מותר.

וכמה לנוי?

רבי יוחנן אמר:
חמש בזה וחמש בזה.

ורבי חנינא אמר:
שבע בזה ושבע בזה.

אמר ליה רבי יוחנן לרב שמן בר אבא:
אסברא לך:

לדידי שתיים מכאן, ושתיים מכאן, ואחת בתרסיותיו.
לרבי חנינא שלוש מכאן ושלוש מכאן ואחת בתרסיותיו.

מיתיבי:

"סנדל הנוטה עושה לו שבע,

דברי רבי נתן.

ורבי מתיר בשלוש עשרה".

בשלקמא לרבי חנינא הוא דאמר קרבי נתן.

אלא רבי יוחנן דאמר, כמאן?!

הוא דאמר קרבי נהוראי,

דתניא:

"רבי נהוראי אמר:

חמש - מותר,

ושבע - אסור".

אמר ליה איפה לרבה בר בר חנה:

אתון תלמידי רבי יוחנן עבידו קרבי יוחנן,

אנן נעביד קרבי חנינא.

בעא מיניה רב הונא מרב אשי⁴:

חמש מהו?

אמר ליה:

אפילו שבע מותר.

תשע?

אמר ליה:

אפילו שמונה אסור.

⁴ יש דרסו רבי אסי ויש שגרסו רבי אמי.

229. ס, ב

בְּעָא מִינֵיהּ הֵהוּא רַצְעָנָא מְרַבֵּי אַמֵּי:
תְּפָרוּ מִבְּפָנִים מַהוּ?

אָמַר לֵיהּ:
מוֹתֵר,
וְלֹא יִדְעָנָא מַאי טַעְמָא.

אָמַר רַב אֲשִׁי:
וְלֹא יִדַּע מַר מַאי טַעְמָא?!
כִּיּוֹן דְּתִפְרוּ מִבְּפָנִים הוּי לֵיהּ מוֹנַעַל,
בְּסַנְדְּל - גְּזָרוּ בֵּיהּ רַבְּנָן,
בְּמוֹנַעַל - לֹא גְזָרוּ בֵּיהּ רַבְּנָן.

בְּעָא מִינֵיהּ רַבִּי אַבָּא בְּרַי זְבִדָּא מְרַבֵּי אַבָּא בְּרַי אֲבִינָא:
עֲשָׂאוּ קָמִין קְלָבוּס - מַהוּ?

אָמַר לֵיהּ:
מוֹתֵר.

אִיתְמַר נְמִי:
אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי הֲנִינָא:
עֲשָׂאוּ קָמִין קְלָבוּס - מוֹתֵר.

230. ס, ב

אמר רב ששת:

חיפהו כולו במסמרות כדי שלא תהא קרקע אוכלתו - מותר.

תניא פוותיה דרב ששת:

"לא יצא האיש בסנדל המסומר ולא יטייל מבית לבית, אפילו ממטה למטה.

אבל מטלטלין אותו לכסות בו את הכלי ולסמוך בו פרעי המטה.

ורבי אלעזר ברבי שמעון - אוסר.

נשרו רוב ממסמרותיו ונשתתיר בו ארבע או חמש - מותר.

ורבי - מתיר עד שבעה.

חיפהו בעור מלמטה וקבע לו מסמרות מלמעלה - מותר.

עשאו כמין כלבוס, או כמין טס, או כמין יתד,

או שחיפהו כולו במסמרות כדי שלא תהא קרקע אוכלתו - מותר."

הא גופא קשיא,

אמרת: "נשרו רוב מסמרותיו" אף על גב דנשתתירו ביה טובא,

והדר תני: "ארבע או חמש" - אין, טפי - לא!

אמר רב ששת:

לא קשיא:

כאן - שנגממו.

כאן - שנעקרו.

"ארבע או חמש - מותר."

השתא חמש שרי, ארבע מיבעיא!?

ארבע - מסנדל קטן,

וחמש - מסנדל גדול.

"ורבי מתיר עד שבע."

והתניא:

"רבי מתיר עד שלש עשרה!"

נוטה שאני.

השתא דאתית להכי,

לרבי יוחנן נמי לא קשיא: נוטה שאני.

231. ס, ב

[לא יצא האיש בסנדל המסומר ולא יטייל מבית לבית, אפילו ממטה למטה. אבל מטלטלין אותו לכסות בו את הכלי ולסמור בו פרעי המטה. ורבי אלעזר ברבי שמעון - אוסר.]

אמר רב מתנה ואמרי לה אמר רב אחדבוי בר מתנה אמר רב מתנה:
אין הלכה ברבי אלעזר ברבי שמעון.

פשיטא!

יחיד ורבים הלכה ברבים!

מהו דתימא: מסתברא טעמא דרבי אלעזר ברבי שמעון בהא,
קא משמע לן.

232. ס, ב

אמר רבי חייא:
אי לא דקרו לי: 'בבלאי שרי איסורי',
שרינא ביה טובא.

וכמה?

בפומבדיתא אמרין:
עשרים וארבע.

בסורא אמרין:
עשרין ותרתין.

אמר רב נחמן בר יצחק:
וסימניה: עד דאתא מפומבדיתא לסורא חסר תרתין.

233. ס, ב - סא, א

"ולא ביחיד בזמן שאין ברגלו מפה".

סא, א הא יש ברגלו מפה - נפיק.

בהי מינייהו נפיק?

אמר רב הונא:

באותה שיש בה מפה.

אלמא קסבר: סנדל לשום צער עבד.

וחייא בר רב אמר:

באותה שאין בה מפה.

אלמא קסבר:

לשום תענוג עבד, וזו שיש בה מפה, מפתה מוכחת עליה.

ואף רבי יוחנן סבר להא דרב הונא.

דאמר ליה רבי יוחנן לרב שמן בר אבא:

הב לי מסנאי.

הב ליה דימין.

אמר ליה: עשיתו מפה.

ודילמא בחייא בר רב סבירא ליה,

והכי קאמר: עשית של שמאל מפה.

ואזדא רבי יוחנן לטעמיה,

דאמר רבי יוחנן:

כתפילין, כך מנעלין.

מה תפילין בשמאל,

אף מנעלין בשמאל.

מיתיבי:

"כשהוא נועל נועל של ימין, ואחר כך נועל של שמאל!"

אמר רב יוסף:

השתא דתנאי הכי,

ואמר רבי יוחנן הכי,

דעבד הכי - עבד,

ודעבד הכי - עבד.

אמר ליה אביי:

דילמא רבי יוחנן הא מתניתא לא הוה שמיע ליה,

ואי הוה שמיע ליה - הנה הדר ביה.

ואי נמי, שמיע ליה,

וקסבר: אין הלכה פאוטה מלשנה.

אמר רב נחמן בר יצחק:

ירא שמים יוצא ידי שתיהן.

ומנו?

מר בריה דרבנא.

היכי עביד?

סיים דימיניה ולא קטר, וסיים דשמאליה וקטר, והדר קטר דימיניה.

אמר רב אשי:
חזינא לרב כהנא דלא קפיד.

תנו רבנן:

"בשהוא נוטל נוטל של ימין ואחר כך של שמאל.
בשהוא חולק חולק של שמאל ואחר כך חולק של ימין.
בשהוא רוחק רוחק של ימין ואחר כך רוחק של שמאל.
בשהוא סך סך של ימין, ואחר כך של שמאל.
והרוצה לסוך כל גופו סך ראשו תחילה מפני שהוא מלך על כל איבריו".

234. סא, א

"ולא בתפילין".

אמר רב ספרא:

לא תימא: אליבא דמאן דאמר: שבת לאו זמן תפילין הוא.
אלא אפילו למאן דאמר: שבת זמן תפילין הוא - לא יצא, דילמא אתי לאיתוויי ברשות הרבים.

ואיכא למתני לה אסיפא:

"ואם יצא - אינו חייב חטאת".

אמר רב ספרא:

לא תימא אליבא דמאן דאמר: שבת זמן תפילין הוא,
אלא, אפילו למאן דאמר: שבת לאו זמן תפילין הוא - אינו חייב חטאת.

מאי טעמא?

דרך מלבוש עבדא.

235. סא, א-ב

"ולא בקמיע בזמן שאינו מן המומחה".

אמר רב פפא:

לא תיקא עד דמומחה גברא ומומחה קמיע,
אלא כיון דמומחה גברא, אף על גב דלא מומחה קמיע.

דיקא נמי, דקתני:

"ולא בקמיע בזמן שאינו מן המומחה",

ולא קתני: "בזמן שאינו מומחה".

שמע מינה.

תנו רבנן:

"איזהו קמיע מומחה כל שריפא ושנה, ושלש.

אחד קמיע של בתב,

ואחד קמיע של עיקרין.

אחד חולה שיש בו סבנה,

ואחד חולה שאין בו סבנה.

לא שנכפה,

אלא שלא יכפה.

וקושר ומתיר - אפילו ברשות הרבים.

ובלבד שלא יקשרנו ^בשיר ובטבעת ויצא בו ברשות הרבים, משום מראית העין".

סא,ב

והתניא:

"איזהו קמיע מומחה?

כל שריפא שלושה בני אדם באחד!"

לא קשיא:

הא - למחויי גברא.

הא - למחויי קמיע.

אמר רב פפא:

פשיטא לי תלת קמיע לתלת גברי.

תלתא תלתא זמני - איתמחי גברא ואתמחי קמיע.

תלתא קמיע לתלתא גברי, חד חד זימנא - גברא איתמחי, קמיעא לא איתמחי.

חד קמיע לתלתא גברי - קמיע איתמחי, גברא לא איתמחי.

בעי רב פפא:

תלתא קמיע לחד גברא - מאי?

קמיע - ודאי לא איתמחי,

גברא איתמחי, או לא איתמחי?

מי אמרינן: הא אסי ליה, או דילמא מזלא דהאי גברא הוא דקא מקבל כתבא?

תיקו.

236. סא, ב

איבעיא להו: קמייעין יש בהן משום קדושה, או דילמא אין בהן משום קדושה?

למאי הילכתא?

אילמא: לא צוליהו מפני הדליקה,
תא שמע:

"הברכות והקמיעין,
אף על פי שיש בהן אותיות ומענינות הרבה שבתורה,
אין מצילין אותן מפני הדליקה, ונשרפים במקומן!"

אלא לענין גניזה.

תא שמע:

"היה בתוב, על ידות הכלים ועל ברעי המטה יגוד ויגזזנו!"

אלא ליכנס בהן בבית הכסא - מאי?

יש בהן קדושה, ואסיר או דילמא אין בהן קדושה, ושרי?

תא שמע:

"ולא בקמיע בזמן שאינו מן המומחה",
הא - מן המומחה נפיק,
ואי אמרת קמייעין יש בהן משום קדושה,
זמנין דמיצטרדי לביית הכסא, ואתי לאיתוייהו ארבע אמות ברשות הרבים!

הכא במאי עסקינן:

בקמיע של עיקרון.

והתניא:

"אחד קמיע של כתב ואחד קמיע של עיקרון!"

אלא, הכא במאי עסקינן:

בחולה שיש בו סכנה.

והתניא:

"אחד חולה שיש בו סכנה ואחד חולה שאין בו סכנה!"

אלא כיון דמסי, אף על גב דנקיט ליה בדיה נמי שפיר דמי.

סבא, והתניא:

"דבי אושעיא אומר:

ובלבד שלא יאחזנו בידו ויעבירנו ארבע אמות ברשות הרבים!"

אלא, הכא במאי עסקינן:

במחופה עור.

והרי תפילין דמחופה עור,

ותניא:

"הנכנס לבית הכסא חולץ תפילין ברחוק ארבע אמות, ונכנס!"

הָתָם - מְשׁוּם שִׁי"ן.
דְּאָמַר אַבְיִי: שִׁי"ן שֶׁל תְּפִילִין הִלְכָה לְמִשְׁהָ מְסִינִי.

וְאָמַר אַבְיִי:
דְּל"ת שֶׁל תְּפִילִין - הִלְכָה לְמִשְׁהָ מְסִינִי.

וְאָמַר אַבְיִי:
יּו"ד שֶׁל תְּפִילִין - הִלְכָה לְמִשְׁהָ מְסִינִי.

237. סב, א

"לא בשריון ולא בקסדא ולא במגפיים".

"שריון" - זרדא.

"קסדא" - אמר רב: סנארתא,

"מגפיים" - אמר רב: פזמקי.

238. סב, א

משנה

לא תצא אשה במחט הנקובה,
 ולא בטבעת שיש עליה חותם,
 ולא בכנף יאר,
 ולא בכנף בלל.
 ולא בצלוחית של פליטון.
 ואם יצתה - חייבת חטאת,
 דברי רבי מאיר.
 וחכמים פוטרים, בכנף וצלוחית של פליטון.

גמרא

אמר עולא:
 וחילופיהן באיש.

אלמא קסבר עולא:
 כל מידי דחזי לאיש - לא חזי לאשה,
 ומידי דחזי לאשה - לא חזי לאיש.

מתניב רב יוסף:
 "הרועים יוצאין בשקין."
 ולא הרועים בלבד אמרו, אלא כל אדם.
 אלא שדרבנן של הרועים לצאת בשקין!"

אָלָא, אָמַר רַב יוֹסֵף:
 קָסְבֵּר עוֹלָא: נָשִׁים עִם בְּפָנֵי עֲצָמוֹן הֵן.

אִיתִיבֵיה אַבְיִי:
 "הַמּוֹצֵא תְּפִילִין מִכְּנִיסָן זֶה זֶה,
 אֶחָד הָאִישׁ וְאֶחָד הָאִשָּׁה."
 וְאִי אָמַרְתָּ: "נָשִׁים עִם בְּפָנֵי עֲצָמוֹן הֵן",
 וְהָא מְצוֹת עֲשֵׂה שֶׁהִזְמוֹן גְּרָמָא הוּא!

התם קסבר רבי מאיר: לילה זמן תפילין הוא, ושבת זמן תפילין הוא.
 הנה ליה מצות עשה שלא הזמן גרמא,
 וכל מצות עשה שלא הזמן גרמא נשים חייבות.

239. סב, א

[לא תצא אשה ...
ולא תטבעת שיש עליה חותם ...
ואם יצתה - חייבת חטאת"]

וקא הוצאה פלאחר יד הוא!

אמר רבי ירמיה:
באשה גזברית עסקינן.

אמר רבא בר בר חנא אמר רבי יוחנן:
תרצת אשה, איש מאי איכא למימר?

אלא אמר רבא:
פועמים שאדם נותן לאשתו טבעת שיש עליה חותם להוליקה לקופסא,
ומניחתה בידה, עד שמגיעת לקופסא.
ופועמים שהאשה נותנת לבעלה טבעת שאין עליה חותם להוליקה אצל אומן לתקו,
ומניחה בידו, עד שמגיע אצל אומן.

240. סב, א-ב

"לא בנוליאר ולא בנובלת".

מאי "נוליאר"?

אמר רב:
מכבנתא.

"נובלת"?

אמר רב:
חומרתא דפילון.

וכן אמר רב אסי:
חומרתא דפילון.

תנו רבנן:

"לא תצא אשה בנובלת,
ואם יצתה - חייבת חטאת,
דברי רבי מאיר.
וחכמים אומרים:
לא תצא,
ואם יצתה - פטורה.
רבי אליעזר אומר:
יוצאת אשה בנובלת לכתחלה".

במאי קמיפלגי?

רבי מאיר סבר: משאוי הוא.
ורבנן סברי: תכשיט הוא, ודילמא שלפא ומחויא ואתיא לאיתוייה.
ורבי אליעזר סבר: מאן דרפה למירמיה? אשה שריחה רע, אשה שריחה רע לא שלפא ומחויא,
ולא אתיא לאתוייה ארבע אמות ברשות הרבים.

והתניא:

"רבי אליעזר פוטר בנובלת ובצלוחית של פלייטון!"

לא קשיא:

הא כי קאי אדרבי מאיר,
הא כי קאי אדרבנן.

כי קאי אדרבי מאיר דאמר חייב חטאת, אמר ליה פטור.
וכי קאי אדרבנן דאמרי פטור אבל אסור, אמר איהו מותר לכתחלה.

סב, ומאי רבי מאיר?

דתניא:

"לא תצא אשה במפתח שבידה,
ואם יצאת - חייבת חטאת,
דברי רבי מאיר.
רבי אליעזר פוטר בנובלת, ובצלוחית של פלייטון".

"נובלת" מאן דכר שמה?

חסורי מחסרה והכי קתני:
 " ... וכן בכובלת וכן בצלוחית של פליטון לא תצא,
 ואם יצאה - חייבת חטאת,
 דברי רבי מאיר.

רבי אליעזר פוטר בכובלת ובצלוחית של פליטון.
 במה דברים אמורים כשיש בהם בושם,
 אבל אין בהם בושם - חייבת."

אמר רב אדא בר אבהו:
 זאת אומרת: המוציא אוכלין פחות מפשיעור בקלי - חייב,
 דהא "אין בה בושם" כפחות מפשיעור בקלי דמי, וקתני "חייבת".

רב אשי אמר:
 בעלמא אימא לה פטור,
 ושאני הכא דליתיה לממשא כלל.

241. סב, ב

"וְרֵאשִׁית שְׂמֹנִים יִמְשְׁחוּ"⁵ (עמוס ו, 1).

אמר רב יהודה אמר שמואל:
זה פליטון.

מתיב רב יוסף:
"אף על פליטון גזר רבי יהודה בן בבא,
ולא הודו לו".
ואי אמרת משום תענוג, אמאי לא הודו לו?

אמר ליה אביי:
ולטעמיה, הא דקתיב: "השתיים במזרקי יין" (עמוס ו, 1),
רבי אמי ורבי אסי,
חד אמר: קנישקנין,
וחד אמר שמזרקין פוסותיהן זה לזה.
הכי נמי דאסיר?
והא רבה בר רב הונא איקלע לבי ריש גלותא ושתה בקנישקנין, ולא אמר ליה וקלא מידי!

אָלָא:
כָּל מִיּוֹדֵי דְאֵית בֵּיה תַעֲנוּג וְאֵית בֵּיה שְׂמֻחָה - גְּזָרוּ רַבָּנָן,
אָבֵל מִיּוֹדֵי דְאֵית בֵּיה תַעֲנוּג וְלֵית בֵּיה שְׂמֻחָה - לֹא גְזָרוּ רַבָּנָן.

⁵ השתיים במזרקי יין וראשית שמנים ימשחו ולא נחלו על שכר יוסף

242. סב, ב

"השכבים על מטות שן וסרחים על ערשתם"⁶ (עמוס ו, ד).

אמר רבי יוסי ברבי חנינא:
מלמד שהיו משתינין מים בפני מטותיהן ערומים.

מגדף בה רבי אבהו:
אי הכי היינו דכתיב: "לכן עתה יגלו בראש גלים"⁷ (עמוס ו, ז),
משום דמשתינין מים בפני מטותיהם ערומים יגלו בראש גולים!?

אלא אמר רבי אבהו:
אלו בני אדם שהיו אוכלים ושותים זה עם זה, ודובקין מטותיהן זו בזו,
ומחליפין גשותיהן זה עם זה ומסריחין ערסותם בשכבת זרע שאינו שלהן.

אמר רבי אבהו, ואמרי לה במתניתא תנא:
"שלושה דברים מביאין את האדם לידי עניות,
המשתיין מים בפני מטותו ערום,
ומזלזל בגטילת ידים,
ושאשתו מקללתו בפניו".

"המשתיין מים בפני מטותו ערום".

אמר רבא:
לא אמרו אלא דמהדר אפיה לפורייה,
אבל לבראי - לית לן בה.

ומהדר אפיה לפורייה נמי לא אמרו אלא לארעא,
אבל במנא - לית לן בה.

"ומזלזל בגטילת ידים".

אמר רבא:
לא אמרו אלא דלא משא ידיה קלל,
אבל משא ולא משא - לית לן בה.

ולאו מלתא היא,
דאמר רב חסדא:
אנא משאי מלא חפני מיא ויהבו לי מלא חפני טיבותא!

"ושאשתו מקללתו בפניו".

אמר רבא:
על עסקי תבשיטיה.

והני מיילי הוא דאית ליה ולא עביד.

⁶ השכבים על מטות שן וסרחים על ערשתם ואוכלים כרים מצאן ועגלים מתוך מרבק
⁷ לכן עתה יגלו בראש גלים וסר מרוח סרוחים

243. סב, ב

דרש רבא בריה דרב עילאי:

מאי דכתיב: "ויאמר ה' יען פי גבהו בנות ציון"⁸ (ישעיהו ג, טז)?
 שהיו מהלכות בקומה וקופה.

"ותלכנה נטויות גרון" - היו מהלכות עקב בצד גודל.

"ומשקרות עינים" - דהוה מלאן כוחלא לעיניהו ומרמון.

"הלוך וטפוף" - שהיו מהלכות ארוכה בצד קצרה.

"וברגליהן תעמסנה" - אמר רבי יצחק דבי רבי אמי:

מלמד שמטילות מור ואפרסמון במנעליהן ומהלכות בשוקי ירושלים,
 וכיון שמגיעות אצל בחורי ישראל, בועטות בקרקע ומתזות עליהם,
 ומכניסות בהן יצר הרע כארס בכעוס.

מאי פורענותיהם?

כדדריש רבה בר עולאי:

"והיה תחת בשם, מק והיה"⁹ (ישעיהו ג, כד) - מקום שהיו מתבשמות בו נעשה נמקים.

"ותחת חגורה נקפה" - מקום שהיו חגורות בצל צול נעשה נקפים נקפים.

"ותחת מעשה מקשה קרחה" - מקום שהיו מתקשטות בו נעשה קרחים קרחים.

"ותחת פתיגיל מחגרת שק" - פתחים המביאין לידי גילה, יהיו למחגרת שק.

"כי תחת יפי" - אמר רבא: היינו דאמרי אינשי: "חלופי שופרא - כיבא".

"ושפח ה' קדקד בנות ציון"¹⁰ (ישעיהו ג, יז).

אמר רבי יוסי ברי חנינא: מלמד שפרחה בהן צרעת.

כתיב הקא: "ושפח",

וכתיב התם: "לשאת ולספחת" (ויקרא יד, נו).

"וה' פתהו יערה" (ישעיהו ג, יז).

רב ושמואל,

חד אמר: שנשפכו פקיתון.

וחד אמר: שנעשו פתחיהו פיער.

⁸ ויאמר ה' יען פי גבהו בנות ציון ותלכנה נטויות גרון ומשקרות עינים הלוך וטפוף ותלכנה וברגליהן תעמסנה
⁹ והיה תחת בשם מק והיה ותחת חגורה נקפה ותחת מעשה מקשה קרחה ותחת פתיגיל מחגרת שק, כי תחת יפי
¹⁰ ושפח ה' קדקד בנות ציון וה' פתהו יערה

244. סב, ב - סג, א

אמר רבי יהודה אמר רב:
 אנשי ירושלים אנשי שחץ היו.
 אדם אומר לחברו: במה סעדת היום? בפת עמילה או בפת שאינה עמילה?
 סג, א ב"ן גורדלי, או אב"ן חרדלי?
 במסב רחב, או במסב קצר?
 בחבר טוב, או בחבר רע?

אמר רב חסדא:
 וכולן לזנות.

אמר רחבה אמר רבי יהודה:
 עצי ירושלים של קינמון היו,
 ובשעה שהיו מסיקין מהם ריחן נודף בכל ארץ ישראל.
 ומשחרבה ירושלים נגזזו, ולא נשתיר אלא בשעורה,
 ומשתבח בגזאי דצימצמאי מלכתא.

245. סג, א

משנה

לא יצא האיש לא בסייף ולא בקשת ולא בתריס ולא באלה ולא ברומח.
ואם יצא - חייב חטאת.

רבי אליעזר אומר:

תכשיטין הן לו.

וחכמים אומרים:

אינן אלא לגנאי,

שנאמר: "ומתתו חרבותם לאתים וחניתותיהם למזמרות,

לא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה" (ישעיהו ב, ד).

בירית - טהורה.

ויוצאין בה בשבת.

ואילו בבליים - טמאים,

ואין יוצאין בהן בשבת.

גמרא

מאי ב"אלה"?

"קולפא".

"רבי אליעזר אומר:

תכשיטין הן לו".

תניא:

"אמרו לו לרבי אליעזר:

וכי מאחר דתכשיטין הן לו, מפני מה הן בטליון לימות המשיח?

אמר להו: לפי שאינן צריכין,

שנאמר: "לא ישא גוי אל גוי חרב" (ישעיהו ב, ד).

ותהוי לטי בעלמא!

אמר אביי:

מידי דהוה אשרגא בטיהרא.

ופליגא דשמואל.

דאמר שמואל:

אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שיעבוד גליות בלבד.

שנאמר: "מי לא יחדל אביון מקרב הארץ" (דברים טו, יא).

מסייע ליה לרבי חייא בר אבא.

דאמר רבי חייא בר אבא:

כל הנביאים לא נתנבאו אלא לימות המשיח,

אבל לעולם הבא: "עין לא ראתה אלהים וזולתך"¹¹ (ישעיהו סד, ג).

ואיכא דאמרי:

אמרו לו לרבי אליעזר:

וכי מאחר דתכשיטין הן לו, מפני מה הן בטלים לימות המשיח?

אמר להו: אף לימות המשיח אינן בטליון.

¹¹ עין לא ראתה אלהים וזולתך יעשה למחכה לו

היינו דשמואל, ופליגא דרבי חייא בר אבא.

אמר ליה אבוי לרב דימי, ואמרי לה לרב אביא,
ואמרי לה רב יוסף לרב דימי, ואמרי לה לרב אביא,
ואמרי לה אבוי לרב יוסף:

מאי טעמא דרבי אליעזר דאמר: "תבשיטין הן לו"?
דכתיב: "תגור תרבה על גור הודף ומדדף" (תהילים מה, ד).

אמר ליה רב כהנא למר בריה דרב הונא:
האי בדברי תורה פתיב!

אמר ליה:
אין מקרא יוצא מידי פשוטו.

אמר רב כהנא:
כד הוינא בר תמני סרי שנין,
והוה גמירנא ליה לכוליה תלמודא,
ולא הוה ידענא דאין מקרא יוצא מידי פשוטו עד השתא.

מאי קא משמע לן?

דליגמר איניש והדר ליקבר.

246. סג, א

סימן: זרות

אמר רבי ירמיה אמר רבי אלעזר:
 שני תלמידי חכמים המחזיזין זה לזה בהלכה - הקדוש ברוך הוא מצליח להם,
 שנאמר: "והדרך צלה"¹² (תהלים מה, ה),
 אל תקרי "והדרך" אלא - והדרך.
 ולא עוד אלא שעולין לגדולה,
 שנאמר: "צלה רכב" (תהלים מה, ה).
 יכול אפילו שלא לשמה?
 תלמוד לומר: "על דבר אמת" (תהלים מה, ה).
 יכול אם הגים דעתו?
 תלמוד לומר: "וענוה צדק" (תהלים מה, ה).
 ואם עושין כן, זוכין לתורה שניתנה בימין,
 שנאמר: "ותורף נוראות ימינך" (תהלים מה, ה).

רב נחמן בר יצחק אמר:
 זוכין לדברים שנאמרו בימינה של תורה.
 דאמר רבא בר רב שילא, ואמרי לה אמר רב יוסף בר חמא אמר רב ששת:
 מאי דכתיב: "אורך ימים בימינה בשמאלה עשר וכבוד" (משלי ג, טז)?
 אלא בימינה ארך ימים איכא, עושר וכבוד ליכא?
 אלא: למיימינן בה - אורך ימים איכא, וכל שכן עושר וכבוד.
 למשמאלים בה עושר וכבוד איכא, אורך ימים ליכא.

אמר רבי ירמיה אמר רבי שמעון בן לקיש:
 שני תלמידי חכמים הנוחזין זה לזה בהלכה - הקדוש ברוך הוא מקשיב להן,
 שנאמר: "אז נדברו יראי ה'"¹³ (מלאכי ג, טז).
 אין דיבור אלא נחת,
 שנאמר: "ידבר עמים תחתינו" (תהלים מז, ד).

מאי "ולחושבי שמו"?

אמר רבי אמי:
 אפילו חישב לעשות מצוה, ונאנס ולא עשאה,
 מעלה עליו הפתוב כאילו עשאה.

אמר רב חיננא בר אדי:
 כל העושה מצוה כמאמרה - אין מבשרין אותו בשורות רעות,
 שנאמר: "שומר מצוה לא ידע דבר רע" (קהלת ה, ה).

אמר רב אסי ואיתימא רבי חנינא:
 אפילו הקדוש ברוך הוא גוזר גזירה הוא מבטלה,
 שנאמר: "באשר דבר מלך שלטון ומי יאמר לו מה תעשה" (קהלת ח, ד),
 וסמיה ליה "שומר מצוה לא ידע דבר רע" (קהלת ח, ה).

אמר רבי אבא אמר רבי שמעון בן לקיש:
 שני תלמידי חכמים המקשיבים זה לזה בהלכה - הקדוש ברוך הוא שומע לקולן,

¹² ותורף צלה רכב על דבר אמת וענוה צדק ותורף נוראות ימינך

¹³ אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי ה' ולחושבי שמו

שנאמר: "היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני" (שיר השירים ח, יג),
 ואם אין עושין בן-גורמין לשכינה שמסתלקת מישראל,
 שנאמר: "ברח דודי ודמה"¹⁴ וגו' (שיר השירים ח, יד).

אמר רבי אבא אמר רבי שמעון בן לקיש:
 שני תלמידי חכמים המדגילים זה לזה בהלכה - הקדוש ברוך הוא אוהבן,
 שנאמר: "ודגלו עלי אהבה" (שיר השירים ב, ד).

אמר רבא:
 והוא דידיעי צורתא דשמעתא.
 והוא דלית להו רבה במתא למיגמר מיניה.

¹⁴ ברח דודי דמה לך לצבי או לעופר האילים על הרי בשמים

247. סג, א-ב

אמר רבי אבא אמר רבי שמעון בן לקיש:
גדול המלוכה יותר מן העושה צדקה.
ומטיל בכיס - יותר מכולם.

אמר רבי אבא אמר רבי שמעון בן לקיש:
אם תלמיד חכם נוקם ונוטר כנחש הוא - חגריהו על מתניו.
אם עם הארץ הוא חסיד - אל תדור בשכונתו.

אמר רב כהנא אמר רבי שמעון בן לקיש,
ואמרי לה רב אסי אמר ריש לקיש,
ואמרי לה אמר רבי אבא אמר רבי שמעון בן לקיש:
כל המגדל קלב רע בתוך ביתו - מונע חסד מתוך ביתו,
שנאמר: "למס¹⁵ מרעהו חסד" (איוב ו, יד),
שכן בלשון יונית קורין לקלב "למס".

רב נחמן בר יצחק אמר:
אף פורק ממנו יראת שמים,
שנאמר: "ויראת שדי יעזוב" (איוב ו, יד).

ההיא איתתא דעיילא לההוא ביתא למיפא.
נבח בה כלבא, איתעקר ולדה.
אמר לה מרי דביתא: לא תידחלי, דשקילי ניביה ושקילין טופריה.
אמרה ליה: שקולא טיבותיה ושדיא אחיזרי, כפר נד ולד.

¹⁵ למס מרעהו חסד ויראת שדי יעזוב

248. סג, ב

אמר רב הונא:

מאי דקתיב: "שומח בחור בילדותה ויטיבה לבך בימי בחורותיה,

וחלף בדרך לבך ובמראה עיניך,

ודע מי על כל אלה יביאך האלהים במשפט" (קהלת יא, ט)?

עד כאן - דברי יצר הרע,

מכאן ואילך - דברי יצר טוב.

ריש לקיש אמר:

עד כאן - לדברי תורה,

מכאן ואילך - למעשים טובים.

249. סג, ב

"בירית - טהורה".

אמר רב יהודה:
"בירית" - זו אצעה.

מתיב רב יוסף:
"בירית טהורה ויוצא בה בשבת,
ואילו אצעה טמאה היא!"

הכי קאמר:
בירית תחת אצעה עומדת.

יתיב רבין ורב הונא קמיה דרבי ירמיה,
ויתיב רבי ירמיה וקא מנמנם.
ויתיב רבין וקאמר: בירית באחת, כבלים בשתים.

אמר ליה רב הונא:
אלו ואלו בשתים,
ומטילין שלשלת ביניהן ונעשו כבלים.

ושלשלת שבו משויא ליה מנא?!

וכי תימא: כרבי שמואל בר נחמני,
דאמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יוחנן:
מניין למשמיע קול כבלי מתכות שהוא טמא?
שנאמר: "כל דבר אשר יבא באש"¹⁶ (במדבר לא, כג), - אפילו דיבור במשמע.
בשלמא התם - קא בעו לה לקלא, וקעביד מעשה,
הכא מאי מעשה קעביד?!

הכא נמי קעביד מעשה,
דאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן:
משפחה אחת היתה בירושלים שהיו פסיעותיהן גסות,
והיו בתולותיהן נושרות,
עשו להן כבלים, והטילו שלשלת ביניהן, שלא יהיו פסיעותיהן גסות,
ולא היו בתולותיהן נושרות.

איתער בהו רבי ירמיה,
אמר להו: יישר,
וכן אמר רבי יוחנן.

¹⁶ כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש וטהר

250. סג, ב - סד, א

כי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן:
מניין לאריג כל שהוא שהוא טמא?
מציין.

אמר ליה אביי:

וציין אריג הוא!?

והתניא:

"ציין במין טס של זהב,

ורוחב שתי אצבעות,

ומוקף מאזן לאזן.

וכתוב עליו בשתי שיטין: "יו"ד ה"א" למעלה, ו"קודש למ"ד" למטה.

ואמר רבי אליעזר ברבי יוסי:

אני ראיתיו בעיר רומי וכתוב: "קודש לה" בשיתה אחת!"

כי סליק רב דימי לנהרדעא, שלח להו:

דברים שאמרתי לכם - טעות הם בדי,

כרם קד אמרו משום רבי יוחנן:

מניין לתכשיט כל שהוא שהוא טמא? מציין.

ומניין לאריג כל שהוא שהוא טמא? "או בגד"¹⁷ (ויקרא יא, לב).

תנו רבנן:

"אריג כל שהוא - טמא,

ותכשיט כל שהוא - טמא.

אריג ותכשיט כל שהוא - טמא.

מוסף שק על הבגד שטמא משום אריג."

אמר רבא:

אריג כל שהוא - טמא, מ"או בגד" (ויקרא יא, לב),

ותכשיט כל שהוא - טמא, מציין.

אריג ותכשיט כל שהוא - טמא, מ"כל כלי מעשה"¹⁸ (במדבר לא, נא).

אמר ליה ההוא מרבנן לרבא:

במדן קתיב!

אמר ליה:

סד, א גמר ^ "כלי" "כלי" מהתם

¹⁷ או בגד או עור או שק כל כלי אשר יעשה מלאכה בהם במים יובא וטמא עד הערב וטהר

¹⁸ ויקח משה ואלעזר הכהן את הזהב מאתם כל כלי מעשה

251. סד, א

"מוסף שק על הבגד שטמא משום אריג".

אטו בגד לאו אריג הוא?!

הכי קאמר:

מוסף שק על הבגד, אף על פי שאינו אריג - טמא.

למאי חזי?

אמר רבי יוחנן:

שכן עני קולע שלש נימין ותולה בצואר בתו.

תנו רבנן:

"שק"¹⁹ (ויקרא יא, לב) - אין לי אלא שק,

מניין לרבות את הקילקלי? ואת החבק?

תלמוד לומר: "או שק".

יכול שאני מרבה את החבלים ואת המשיחות?

תלמוד לומר: "שק".

מה שק טווי ואריג אף כל טווי ואריג.

הרי הוא אומר במת: "וכל כלי עור וכל מעשה עזים, תתחטאו"²⁰ (במדבר לא, כ),

לרבות הקילקלי ואת החבק.

יכול שאני מרבה אף את החבלים ואת המשיחות?

ודין הוא: טימא בשרק, וטימא במת.

מה כשטימא בשרק לא טימא אלא טווי ואריג,

אף כשטימא במת לא טימא אלא טווי ואריג.

הו אס היקל בטמא שרק שהיא קלה, נקיל בטומאת המת שהיא חמורה?!

תלמוד לומר: "בגד" ו"עור", "בגד" ו"עור" לגזירה שוה,

נאמר "בגד" ו"עור" בשרק²¹,

ונאמר "בגד" ו"עור" במת.

מה "בגד" ו"עור" האמור בשרק לא טימא אלא טווי ואריג,

אף "בגד" ו"עור" האמור במת לא טימא אלא טווי ואריג.

ומה "בגד" ו"עור" האמור במת טמא כל מעשה עזים אף "בגד" ו"עור" האמור בשרק טמא כל מעשה עזים.

אין לי אלא דבר הבא מן העזים, מנין לרבות דבר הבא מזנב הסוס ומזנב הפרה?

תלמוד לומר: "או שק",

והא אפיקתיה לקילקלי וחבק!

הני מילי מקמי דליתי גזרה שוה, השתא דאתי גזירה שוה אייתור ליה.

ואין לי אלא בשרק, בטומאת מת מניין?

ודין הוא: טימא במת וטימא בשרק,

מה כשטימא בשרק עשה דבר הבא מזנב הסוס ומזנב הפרה כמעשה עזים,

אף כשטימא במת עשה דבר הבא מזנב הסוס ומזנב הפרה כמעשה עזים.

הן? אם הרבה בטומאת ערב שהיא מרובה, נרבה בטומאת שבעה שהיא מועטת?!

תלמוד לומר: "בגד" ו"עור", "בגד" ו"עור" לגזירה שוה.

נאמר "בגד" ו"עור" בשרק,

19

²⁰ וכל בגד וכל כלי עור וכל מעשה עזים וכל כלי עץ תתחטאו

²¹ וכל אשר יפול עליו מהם במותם יטמאו מכל כלי עץ או בגד או עור או שק כל כלי אשר יעשה מלאכה בהם במים יובא וטמא עד הערב וטהר. (ויקרא יא, לב)

ונאמר "בגד" ו"עור" במת, מה "בגד" ו"עור" האמור בשרץ עשה דבר הבא מזנב הסוס ומזנב הפרה כמעשה עזים, אף "בגד" ו"עור" האמור במת עשה דבר הבא מזנב הסוס ומזנב הפרה כמעשה עזים".

ומופנה.

דאי לאו מופנה, איכא למיפרה:
מה לשרץ, שפן מטמא בכעדשה.

לאי אפנויי מופני: מקדי שרץ איתקש לשקבת זרע, דכתיב: "איש אשר תצא ממנו שקבת זרע"²² (ויקרא כב, ד), וקמיה ליה: "איש אשר יגע בכל שרץ"²³ (ויקרא כב, ה), וקתיב ביה בשקבת זרע: "וכל בגד וכל עור אשר יהיה עליו שקבת זרע"²⁴ (ויקרא טו, יז), "בגד" ו"עור" דכתב רחמנא בשרץ למה לי? שמע מינה לאפנויי.

ואפתי מופנה מצד אחד הוא, הניחא למאן דאמר: מופנה מצד אחד למידין ואין משיבין. אלא למאן דאמר: למידין ומשיבין, מאי איכא למימר?

דמת נמי אפנויי מופנה:
מקדי מת איתקש לשקבת זרע, דכתיב: "והנוגע בכל טמא נפש או איש אשר תצא ממנו שקבת זרע" (ויקרא כב, ד), וקתיב בשקבת זרע: "וכל בגד וכל עור" (ויקרא טו, יז), "בגד" ו"עור" דכתב רחמנא במת למה לי? שמע מינה לאפנויי.

²² והנוגע בכל טמא נפש או איש אשר תצא ממנו שקבת זרע

²³ או איש אשר יגע בכל שרץ אשר יטמא לו או באדם אשר יטמא לו לכל טומאתו

²⁴ וכל בגד וכל עור אשר יהיה עליו שקבת זרע וכובס במים וטמא עד הערב

252. סד, א-ב

"ונקרב את קרבן ה' איש אשר מצא כלי זהב אצעה וצמיד טבעת עגיל וכומו"²⁵ (במדבר לא, נ).

אמר רבי אלעזר:

"עגיל" - זה דפוס של דדין.

"כומו" - זה דפוס של בית הרחם.

אמר רב יוסף:

אי הכי, היינו דמתרגמינן: "מחוק" - דבר המביא לידי גיחוק.

אמר ליה רבה:

מגופיה דקרא, שמע מינה:

"כומו" - כאן מקום זימה.

"ויקצף משה על פקודי הקהל"²⁶ (במדבר לא, יד).

אמר רב נחמן אמר רבה בר אבונה:

אמר להן משה לישראל: שמא חזרתם לקלקולכם הראשון?

אמרו לו: "ולא נפקד ממונו איש" (במדבר לא, מט),

אמר להן: אם כן פפרה למה?

אמרו לו: אם מידי עבירה יצאנו, מידי הרהור לא יצאנו.

מיר: "ונקרב את קרבן ה'".

תנא דבי ישמעאל:

"מפני מה הוצרכו ישראל שבאותו הדור בפפרה?

מפני^א שזנו עיניהם מן הערוה".

אמר רב ששת:

מפני מה מנה הכתוב תכשיטין שבחוזן, עם תכשיטין שבפנים?

לומר לה: כל המסתכל באצבע קטנה של אשה - כאילו מסתכל במקום התורפה.

²⁵ ונקרב את קרבן ה' איש אשר מצא כלי זהב אצעה וצמיד טבעת עגיל וכומו לכפר על נפשותינו לפני ה'

²⁶ ויקצף משה על פקודי הקהל שרי האלפים ושרי המאות הבאים מצבא המלחמה

253. סד, ב

משנה

יוצאה אשה בחוטי שער, בין משלה, בין משל חבירתה, בין משל בהמה.
 ובטוטפת, ובסרביטיו - בזמן שהם תפורין,
 בבבול ובפאה נכרית - לחצר,
 במוך שבאזנה, ובמוך שבסנדלה, ובמוך שהתקינה לנדתה,
 בפילפל, ובגלגל מלח, וכל דבר שניתן לתוך פיה.
 ובלבד שלא תתן לכתחלה בשבת, ואם נפל - לא תחזיר.
 שן תותבת שן של זהב -
 רבי מתיר,
 וחכמים אוסרים.

גמרא

וצריכא,
 דאי אשמעינן דידה משום דלא מאיס, אבל חבירתה דמאיס אימא לא.
 ואי אשמעינן דחבירתה דבת מינה היא, אבל דבהמה לאו בר מינה הוא אימא לא.
 צריכא.

תנא:

"ובלבד שלא תצא ילדה - בשל זקנה,
 וזקנה - בשל ילדה".

בשלמא "זקנה בשל ילדה", שבח הוא לה.
 אלא "ילדה בשל זקנה" אמאי? גנאי הוא לה!

אידי דתנא "זקנה בשל ילדה",
 תנא נמי "ילדה בשל זקנה".

254. סד, ב

"יוצאה אשה... בכבול ובפיאה נכרית - לחצר".

אמר רב: כל שאסרו חכמים לצאת בו לרשות הרבים אסור לצאת בו לחצר, חוץ מכבול ופיאה נכרית.

רבי ענני בר ששון משמיה דרבי ישמעאל ברבי יוסי אמר: הכל ככבול.

תנו:

"בכבול ובפיאה נכרית לחצר",

בשלמא לרב ניקא,

אלא לרבי ענני בר ששון קשיא!

רבי ענני בר ששון משמיה דמאן קאמר ליה?
משמיה דרבי ישמעאל בר יוסי,
רבי ישמעאל ברבי יוסי - תנא הוא, ופליג.

ורב, מאי שנא הני?

אמר עולא:

כדי שלא תתנגה על בעלה.

כדתניא:

"והדוה בנדתה" (ויקרא טו, לג) -

זקנים הראשונים אמרו:

שלא תכחול, ולא תפקוס ולא תתקשט בבגדי צבעונין.

עד שבא רבי עקיבא ולימד:

אם בן אתה מגנה על בעלה, ונמצא בעלה מגרשה,

אלא מה תלמוד לומר "והדוה בנדתה"?

בנדתה תהא עד שתבא בפנים".

255. סד, ב - סה, א

אמר רב יהודה אמר רב:
 כל מקום שאסרו חכמים מפני מראית העין,
 אפילו בחורי חדרים - אסור.

תנן:

"ולא בזוג אף על פי שפוקה".

ותניא עלה:

"פוקה לה זוג בצוארה ומטייל עמה בחצר!"

תנאי היא:

דתניא:

סה, א "שוחחן בחמה, אבל לא בנגד העם.

רבי אלעזר ורבי שמעון - אוסרין".

256. סה, א

"ובמוך שבאזנה".

תני רמי בר יחזקאל:
 "והוא שקשור באזנה".

"ובמוך שבסנדלה".

תני רמי בר יחזקאל:
 והוא שקשור לה בסנדלה.

"ובמוך שהתקינה לה לנדתה".

סבר רמי בר חמא למימר:
 והוא שקשורה לה בין יריכותיה.

אמר רבא:
 אף על פי שאינו קשור לה,
 כיון דמאיס לא אתיא לאיתוי.

בעא מיניה רבי ירמיה מרבי אבא:
 עשתה לה בית יד - מהו?

אמר ליה:
 מותר.

איתמר נמי:
 אמר רב נחמן בר אושעיא אמר רבי יוחנן:
 עשתה לה בית יד מותר.

רבי יוחנן נפיק ביה לבי מדרשא,
 וחקוקין עליו חביריו.

רבי ינאי נפיק בהו לכתמלית,
 וחקוקין עליו כל דורו.

והתני רמי בר יחזקאל:
 "והוא שקשור לה באזנה!"

לא קשיא:
 הא - דמיהדק
 הא - דלא מיהדק.

257. סה, א

"בפלפל ובגלגל מלח".
 "פלפל" - לריח הפה,
 "גלגל מלח" - לדורשיני.

"כל דבר שנותנת לתוך פיה".

זנגבילא.

אי נמי,
 דרצונא.

"שן תותבת - שן של זהב,
 רבי מתיר
 וחכמים אוסרין".

אמר רבי זירא:
 לא שנו אלא של זהב,
 אבל בשל כסף - דברי הכל מותר.

תניא נמי הכי:
 "בשל כסף - דברי הכל מותר,
 של זהב -
 רבי - מתיר,
 וחכמים - אוסרין".

אמר אבוי:
 רבי, ורבי אליעזר, ורבי שמעון בן אלעזר - פולחו סבירא להו:
 כל מידי דמיגניא ביה לא אתיא לאחויי.

רבי - הא דאמרן.

רבי אליעזר -
 דתניא:

"רבי אליעזר פוטר בבובלת ובצלוחית של פלייטון".

רבי שמעון בן אלעזר,
 דתניא:

"כלל אמר רבי שמעון בן אלעזר:
 הוא למטה מן הסבכה - יוצאה בו,
 למעלה מן הסבכה - אינה יוצאה בו".

258. סה, א

משנה

יוצאה בסלע שעל הצינית.
הבנות קטנות יוצאות בחוטין, ואפילו בקיסמין שבאזניהם.
ערביות יוצאות רעולות ומדיות פרופות, וכל אדם, אלא שדברו חכמים בהן.
פורפת על האבן, ועל האגוז ועל המטבע,
ובלבד שלא תפרוף לכתחלה בשבת.

גמרא

מאי "צינית"?

בת ארעא.

ומאי שנא סלע?

אילימא כל מידי דאקוּשָׁא מעלי לה - ליעבד לה חספא!

אלא משום שוּכְתָא - ליעבד לה טסא!

אלא משום צוּרְתָא - ליעבד לה פולסא!

אמר אביי:

שמע מינה פוליהו מעלין לה.

259. סה, א-ב

"הבנות יוצאות בחוטין".

אבוה דשמואל לא שביק להו לבנתיה דנפקי בחוטין,
ולא שביק להו גניאן גבי הדדי,
ועביד להו מקנאות ביומי ניסן ומפצי ביומי תשרי.

"לא שביק להו יוצאות בחוטין".

והאנן תנו:

"הבנות יוצאות בחוטין"!

בנתיה דאבוה דשמואל דצבעונין הו.

"לא שביק להו גניאן גבי הדדי".

לימא מסייע ליה לרב הונא,

דאמר רב הונא:

סה,ב נשים המסוללות זו בזו ^פסולות לכהונה.

לא, סבר כי היכי דלא לילפן גופא נוכרא.

"ועביד להו מקנה ביומי ניסן".

מסייע ליה לרב,

דאמר רב:

מטרא במערבא סהדא רפה פרת.

וסבר: שלא ירבו הנוטפין על הזוחלין.

ופליגא דשמואל.

דאמר שמואל:

נהרא מכיפיה מיברך.

ופליגא דידיה אדידיה!

דאמר שמואל:

אין הפים מטהרין בזוחלין, אלא פרת ביומי תשרי בלבד.

260. סה, ב

"פּוֹרְפֵת עַל הָאָבוֹן [וְעַל הָאָגוּז וְעַל הַמְטַבֵּעַ,
וּבְלִבְדּוֹ שְׁלֵא תַפְרוֹף לְכַתְחֻלָּה בַשַּׁבָּת]".

וְהֶאֱמַרְתָּ רִישָׁא: "פּוֹרְפֵת!"

אָמַר אַבְיִי:
סִיפָא אַתְּאָן לְ"מְטַבֵּעַ".

בְּעֵי אַבְיִי:
אִשָּׁה מַהוּ שְׁתַּעְרִים וְתַפְרוֹף עַל הָאָגוּז לְהוֹצִיא לְכִנָּה קַטָּן בַּשַּׁבָּת?

תִּיבְעֵי לְמֵאן דְּאָמַר מְעַרְמִין בְּדִלְיָקָה²⁷,
תִּיבְעֵי לְמֵאן דְּאָמַר אִין מְעַרְמִין בְּדִלְיָקָה²⁸.

"תִּיבְעֵי לְמֵאן דְּאָמַר מְעַרְמִין בְּדִלְיָקָה".
הֵתָם הוּא דְּאִי לֹא שְׁרִית לִיה, אֲתִי לְכַבּוּי,
אָבֵל הָכָא אִי לֹא שְׁרִית לִיה לֹא אֲתִי לְאִפּוֹקִי.
אוּ דְלִמָּא אֲפִילוּ לְמֵאן דְּאָמַר: "אִין מְעַרְמִין בְּדִלְיָקָה",
הֵתָם דְּרָהּ הוֹצֵאָה בְּכָה, אָבֵל הָכָא אִין דְּרָהּ הוֹצֵאָה בְּכָה, אִימָא שְׁפִיר דְּמִי.

תִּיקוּ.

²⁷ לפי גירסת הב"ח

²⁸ לפי גירסת הב"ח

261. סה, ב - סו, א

מְשָׁנָה

הַקִּיטַע יוֹצֵא בְּקֶבֶט שְׁלוֹ,

דְּבָרֵי רַבֵּי מֵאִיר.

וְרַבֵּי יוֹסֵי אוֹסֵר.

סו,א

וְאִם יֵשׁ לוֹ בֵּית קִיבוּל בְּתִיתִין - טָמֵא.

סְמוּכוֹת שְׁלוֹ - טָמְאִין מִדְּרָס,

וְיוֹצְאִין בְּהוֹ בְּשַׁבָּת וְנִכְנְסִין בְּהוֹ בְּעֶזְרָה.

בְּסָא וְסְמוּכוֹת שְׁלוֹ טָמְאִין מִדְּרָס,

וְאִין יוֹצְאִין בְּהוֹ בְּשַׁבָּת,

וְאִין נִכְנְסִין בְּהוֹ בְּעֶזְרָה.

לוֹקְטָמִין - טְהוּרִין,

וְאִין יוֹצְאִין בְּהוֹ.

גְּמָרָא

אָמַר לִיהַ רַבָּא לְרַב נַחְמָן:

הֵיכִי תִּגְנוּ?

אָמַר לִיהַ:

לֹא יִדְעָנָא.

הִילְקָתָא מֵאִי?

אָמַר לִיהַ:

לֹא יִדְעָנָא.

אֵיתֵמַר:

אָמַר שְׁמוּאֵל:

"אִין הַקִּיטַע".

וְכֵן אָמַר רַב הוֹנָא:

"אִין הַקִּיטַע".

אָמַר רַב יוֹסֵף:

הוֹאִיל וְאָמַר שְׁמוּאֵל: "אִין הַקִּיטַע", וְאָמַר רַב הוֹנָא,

אָנּוּ נִמְי נִתְגִּי: "אִין הַקִּיטַע".

מִתְקִיף לֵה רַבָּא בַר שִׁירָא:

לֹא שְׁמִיעַ לֵהוּ הָא דְמִתְגִּי לִיהַ רַב תְּנִין בַּר רַבָּא לְחֵיָא בַר רַב קַמְיָה דְרַב, בְּקִיטוֹנָא דְרַבֵּי רַב,:

"אִין הַקִּיטַע יוֹצֵא בְּקֶבֶט שְׁלוֹ,

דְּבָרֵי רַבֵּי מֵאִיר,

וְרַבֵּי יוֹסֵי מִתִּיר".

וּמְחֹוֹ לִיהַ רַב:

אֵיפוּד!

אָמַר רַב נַחְמָן בַּר יֶצְחָק,

וְסִימָנָא: "סמ"ך סמ"ך".

וְאֵף שְׁמוּאֵל, הִדְר בֵּיהַ.

דִּתְנִין:

"חֲלֻצָה בְּסַנְדַּל שְׂאִינוּ שְׁלוֹ, בְּסַנְדַּל שֶׁל עַץ, אוֹ שֶׁל שְׂמַאל בְּיָמִין - חֲלִיצָה בְּשַׁרְהַ" (יבמות קא).

ואמרין: מאן תנא?
 אומר שמואל: רבי מאיר היא,
 דתנן:
 "הקטע יוצא בקב שלו,
 דברי רבי מאיר,
 רבי יוסי אוסר" (משנתנו).

ואף רב הונא הדר ביה,
 דתניא:
 "סנדל של סידין - טמא מדרס.
 ואשה חולצת בו,
 ויוצאים בו בשבת,
 דברי רבי עקיבא,
 ולא הודו לו".
 והתנן²⁹:
 "הודו לו" (עדויות ב,ח).
 אומר רב הונא:
 מאן "הודו לו"? רבי מאיר,
 ומאן "לא הודו לו"? רבי יוסי.

רב יוסף אומר:
 מאן "לא הודו לו"? רבי יוחנן בן נורי.
 דתנן:
 "בודת של קש ושפופרת של קנים,
 רבי עקיבא מטמא,
 ורבי יוחנן בן נורי מטהר".

אמר מר:
 "סנדל של סידין טמא מדרס".
 הא לאו להילוכא עבדי!
 אומר רב אחא בר רב עילאי:
 שכן הסיד מטיל בו עד שמגיע לביתו.

262. סו, א-ב

"ואם יש לו בית קיבול נתיבין - טמא".

אמר אבוי:

"טמא" - טומאת מת.

ואין טמא מדרס.

רבא אמר:

אף טמא טומאת מדרס.

אמר רבא:

מנא אמינא לה?

דתנן:

"עגלה של קטן - טמא מדרס" (ביצה כג:).

ואבוי אמר:

התם - סמיה עילוייה,

הכא - לא סמיה עילוייה.

אמר אבוי:

מנא אמינא לה?

דתניא:

"מקל של זקנים טהור מכלום!"

ורבא:

סו, ב. התם - לתרוצי סוגיא עבידא.

הכא - לסמוך עילוייה הוא דעבידא, וסמיה עליה.

263. סו, ב

"טמאין מדרס, ואין יוצאין בהו בשבת, ואין נכנסין בהו לעזרה".

תני תנא קמיה דרבי יוחנן:
"נכנסין בהו לעזרה".

אמר ליה:
אני שונה: "אשה חולצת בו", ואת אמרת "נכנסין"?!
תני: "אין נכנסין בהו לעזרה".

264. סו, ב

"לוקטמין טהורין".

מאי "לוקטמין"?

אמר רבי אבהו:

חמרא דאכפא.

רבא בר פפא אמר:

קשירי.

רבא בר רב הונא אמר:

פרמי.

265. סו, ב

משנה

הבנים יוצאין בקשרים,
ובני מלכים בזוגין, וכל אדם,
אלא שדברו חכמים בהונה.

גמרא

מאי "קשרים"?

אמר אדא מרי אמר רב נחמן בר רונד: אמר רב אשי בר אבין אמר רב יהודה:
קשרי פואה.

אמר אביי:

אמרה לי אם:

תלתא מוקמי, חמשה מסו, שבועה אפילו לקשפים מעלי.

אמר רב אחא בר יעקב:

והוא דלא חזי ליה שמשא וסיהרא,

ולא חזי מיטרא,

ולא שמיע ליה קול ברזלא, ומל תרנגולתא, ומל ניגרי.

אמר רב נחמן בר יצחק:

נפל פותא בבריא.

מאי איריא בנים, אפילו בנות נמי!

מאי איריא קטנים, אפילו גדולים נמי!

אלא מאי "קשרים"?

כי הא דאמר אבין בר הונא אמר רב חמא בר גוריא:

בן שיש געגעעין על אביו, נוטל רצועה ממנעל של ימין וקושר לו בשמאלו.

אמר רב נחמן בר יצחק:

וסימניה: תפילין.

וחילופא - סכנתא.

266. סו, ב

אמר אבין בר הונא אמר רב חמא בר גוריא:
סחופי כסא אטיבורי בשבתא - שפיר דמי.

ואמר אבין בר הונא אמר רב חמא בר גוריא:
מוותר לסוד שקמן ומלח בשבת.

כי הא דרב הונא מבי רב, ורב מבי רבי חייה, ורבי חייה מבי רבי,
כי הוו מיבסמי מייתי משחא ומילתא, ושייפי להו לגוייתא דידיהו וגוייתא דכרעיהו,
ואמרי: "כי היכי דציל הא מישחא ליציל חמריה דפלגיא בר פלגיתא"
ואי לא, מייתי שיעא דנא ושרי ליה במיא, ואמר: "כי היכי דליציל האי שיעא ליציל חמריה דפלגיא בר פלגיתא".

ואמר אבין בר הונא אמר רב חמא בר גוריא:
מוותר לחנק בשבת.

ואמר אבין בר הונא אמר רב חמא בר גוריא:
לפופי יוקא בשבתא - שפיר דמי.

רב פפא מתני בנים,
רב זביד מתני בן.

"רב פפא מתני בנים",
ותרויהו מתני להו באבין בר הונא.

"רב זביד מתני בן",
קמזיתא מתני באבין בר הונא,
והאי מתני לה ברבא בר בר חנה.
דאמר רבא בר בר חנה:
לפופי יוקא בשבתא - שפיר דמי.

267. סו, ב - סז, א

אמר אביי:
אמרה לי אם:
כל מנייני בשמא דאימא,
וכל קיטרי בשמאלא.

ואמר אביי:
אמרה לי אם:
כל מנייני דמפרשי כדמפרשי,
ודלא מפרשי - ארבעין וחד זימני.

תנו רבנן:
"יוצאין באבן תקומה בשבת,
משום רבי מאיר אמרו אף במשקל אבן תקומה.
ולא שהפילה,
אלא שמא תפיל,
ולא שעוברת, אלא שמא תתעבר ותפיל".

אמר רב יימר בר שלמיא משמיה דאביי:
והוא דאיפון ואיתקל.

בצי אביי:
משקל דמשקל - מאי?

תיקו.

ואמר אביי:
אמרה לי אם:
לאשתא בת יומא לישקול זוזא חינורא,
ולזיל למלחתא, וליתקול מתקליה מילחא,
ולציידיה בחללא דבי צואר בנירא ברקא.
ואי לא ליתוב אפרשת דרכים, וכי חזי שומשמנא גמלא דדרי מידי,
לישקליה ולישדייה בגובתא דנחשא, וליסתמיה באברא, וליחתמיה בשיתין גושפנקי, ולברזוליה, ולידריה,
וליאמא ליה: "טעונא עלי וטעונא עלך".

אמר ליה רב אחא בריה דרב הונא לרב אשי:
ודילמא איניש אשכחיה ואיפסק ביה?
אלא לימא ליה: "טעונא וטעונא עלך".

ואי לא - לישקול כוזא חדתא, ולזיל לנהרא,
וליאמא ליה: "נהרא נהרא, אוזפן כוזא דמיא לאורחא דאיכלע לך".
וליהדר שב זימני על רישיה, ולשדיין לאחוריה,
וליאמא ליה: "נהרא נהרא, שקול מיא דיהבת לי, דאורחא דאיכלע לי ביומיה אתא וגיומיה אזל".

אמר רב הונא:
לאשתא תילתא: סז, א
לייתי שבועה סלוי משבועה דיקלי,
ושבועה ציבי משבועה כשורי,
ושבועה סיכי משבועה גשורי,

ושבעה קטימי משבעה תנורי,
 ושבעה עפרי משבעה סגרי,
 ושבעה כופרי משבעה ארבי,
 ושבעה בוני פמוני,
 ושבעה בניי מדיקנא דכלבא סבא, ולצירינהו בחללא דבית צוארא בגירא ברקא.

אמר רבי יוחנן:

לאשתא צמירתא:

לישקל סכינא דכולא פרזלא, וליזל להיכא דאיכא וודדינא, וליקטר ביה נירא ברקא.
 יזמא קמא - ליחרוק ביה פורתא, ולימא: "וירא מלאך ה' אליו"³⁰ (שמות ג, ב),
 למחר - ליחרוק ביה פורתא, ולימא: "ויאמר משה אסרה נא ואראה"³¹ (שמות ג, ג),
 למחר - ליחרוק ביה פורתא, ולימא: "וירא ה' כי סר לדאות"³² (שמות ג, ד).

אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי:

ו"לימא: "ויאמר אל תקרב הלום"³³!

אלא לזמא קמא - לימא: "וירא מלאך ה' אליו"³⁴ וגו' "ויאמר משה"³⁵,
 ולמחר לימא: "וירא ה' כי סר לדאות",
 ולמחר: "ויאמר ה' אל תקרב הלום"³⁶ (שמות ג, ה).

וכי פסק ליה,

ליתתיה ולפסקיה, ולימא הכי: "הסנה! הסנה! לאו משום דגביהת מפל אילני אשרי הקדוש ברוך הוא שכינתיה עלך אלא משום דמייכת מפל אילני אשרי קודשא בריה הוא שכינתיה עלך.
 וכי היכי דחמיתיה אשתא לחנייה מישאל ועזריה ועריקת מן קדמוהי,
 כן תחמיניה אשתא לפלוני בר פלוני ותיערוק מן קדמוהי."

לסימטא לימא הכי:

"בו, בזויה, מס, מסייא, פס, כסיה, שרלאי, ואמרלאי, אליו מלאכי דאישתלחו מארעא דסדום, ולאסא שחיא פאיבין. בזה, בזויה, בזויה, מסמסיה, כמון, כמיה.
 עיניה ביה, עינה ביה, אתריה ביה, זרעיה פקלוט וכפרדה דלא פרה ולא רביא,
 כה לא תפרה ולא תרבה בגופיה דפלוני בר פלוני."

לכיפה לימא הכי:

"הרב שלופה וקלע נטושה לא שמיה יוכב חולין מכאובין.

לשידא לימא הכי:

"הוית דפקיק, דפקיק הוית, ליטא תבור ומשומת,
 בר טיט, בר טמא, בר טינא, כשמגז מריגז ואיסטמאי."

לשידא דבית הפסא, לימא הכי:

"אקרקפי דארי ואאוס דגורייתא אשפחתון לשידאי בר שיריקא פנדאי,
 במיישרא דכרתי חבטיה,
 בלועא דחמרא חטרתייה.

³⁰ וירא מלאך ה' אליו בלבית אש מתוך הסנה וירא והנה הסנה בוער באש והסנה אינו אוכל

³¹ ויאמר משה אסרה נא ואראה את המראה הגדול הזה מדוע לא יבער הסנה

³² וירא ה' כי סר לראות ויקרא אליו אלהים מתוך הסנה ויאמר משה משה ויאמר הנני

³³ ויאמר אל תקרב הלום של נעליך מעל רגליך כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קודש הוא

³⁴ וירא מלאך ה' אליו בלבית אש מתוך הסנה וירא והנה הסנה בוער באש והסנה אינו אוכל

³⁵ ויאמר משה אסרה נא ואראה

³⁶ ויאמר ה' אל תקרב הלום של נעליך מעל רגליך כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קודש הוא

268. סז, א

"וּבְנֵי מְלָכִים בּוֹגְדִין".

מאן תנא?

אמר רבי אושעיא:

רבי שמעון היא, דאמר:
כל ישראל בני מלכים הם.

רבא אמר:

באריג בכסותו, ודברי הכל.

269. סז, א

משנה

יוצאין בביצת החרגול, ובשן שועל, ובמסמר מן הצלוב - משום רפואה,
 דברי רבי מאיר.
 וחכמים אוסרין אף בחול,
 משום דרכי האמורי.

גמרא

"יוצאין בביצת החרגול" - דעבדי לשיחלא.
 "ובשן של שועל" - דעבדי לשינתא:
 דחייא - למאן דניים.
 דמיתא - למאן דלא ניים.
 "ובמסמר מן הצלוב" - דעבדי לזרפא.

"משום רפואה,
 דברי רבי מאיר".

אבוי ורבא דאמרי תרוניהו:
 כל דבר שיש בו משום רפואה - אין בו משום דרכי האמורי.

הא: אין בו משום רפואה - יש בו משום דרכי האמורי?
 והתניא:

"אילן שמשיר פירותיו - סוקרו בסיקרא וטוענו באבנים".
 בשלמא "טוענו באבנים", כי היכי דליכחוש חיליה.
 אלא "סוקרו בסיקרא" - מאי רפואה קעביד?

כי היכי דליחזייה אינשי וליבעו עליה רחמי.
 כדתניא:

"וְטָמֵא טָמֵא יִקְרָא"³⁷ (ויקרא יג, מה) - צריך להודיע צערו לרבים,
 ורבים יבקשו עליו רחמים".

אמר רבינא:
 כמאן תלינן פובסי בדיקלא?
 כי האי תנא.

³⁷ והצרוע אשר בו הנגע בגדיו יהיו פרומים וראשו יהיה פרוע ועל שפם יעטה וְטָמֵא טָמֵא יִקְרָא

270. סז, א-ב

תני תנא בפרק אמוראי קמיה דרבי חייא בר אבין.

אמר ליה:

כולהו אית בהו משום דרכי האמורי,
לבר מהני: "מי שיש לו עצם בגרונו מביא מאותו המין ומניח ליה על קדקדו,
וליאמא הני: "חד חד נחית בלע, בלע נחית חד חד" - אין בו משום דרכי האמורי".

"לאדרא, לימא הני:

"ננעצתא כמחט, ננעלתא כתריס, שייא שייא".

סז,ב

"האומר "גד גדי, וסנוק לא אשכי ובושכי" - יש בו משום דרכי האמורי.

רבי יהודה אומר:

"גד" אינו אלא לשון עבודה זרה,

שנאמר: "הערכים לגד שלחן"³⁸ (ישעיהו סה, יא),

הוא בשמה והיא בשמו - יש בו משום דרכי האמורי.

"דונו דני" - יש בו משום דרכי האמורי.

רבי יהודה אומר:

אין "דו" אלא לשון עבודה זרה,

שנאמר: "הנשבעים באשמת שמהון ואמרו חי אלהיך דו" (עמוס ח, יד).

האומר: לעורב "צרח", ולעורבתא "שריקי והחזירי לי זנביר לטובה" - יש בו משום דרכי האמורי.

האומר: שחטו תרנגול זה שקרא ערבית, ותרנגולת שקראה גברית - יש בו משום דרכי האמורי.

אשתה ואותיר, אשתה ואותיר - יש בו משום דרכי האמורי.

המבקעת ביצים בכותל, והטח בפני האפרוחים - יש בו משום דרכי האמורי. וכן

והמגיס בפני האפרוחים - יש בו משום דרכי האמורי.

המרקדת, והמונה שבעים ואחד אפרוחים, בשביל שלא ימותו - יש בו משום דרכי האמורי.

המרקדת לנותח, והמשתקת לעדשים, והמצוחת לגריסין - יש בו משום דרכי האמורי.

המשתנת בפני קדייתה בשביל שתתבשל מהרה - יש בו משום דרכי האמורי.

אבל נותנים קיסם של תות ושברי זכוכית בקדירה בשביל שתתבשל מהרה,

וחכמים אוסרין בשברי זכוכית מפני הסכנה".

תנו רבנן

"נותנים בול של מלח לתוך הנה בשביל שתאיר ותדליק.

ונותנים טיט וחרסית תחת הנה בשביל שתמתין ותדליק".

אמר רב זוטרא:

האי מאן דמיכסי שרגא דמשחא ומגלי נפטא קעבר משום 'בל תשחית'.

"חמרא וחי לפום רבנן - אין בו משום דרכי האמורי.

מעשה ברבי עקיבא שעשה משתה לבנו, ועל כל בוס וכוס שהביא,

אמר: "חמרא וחי לפום רבנן, חי וחמרא לפום רבנן ולפום תלמידהון".

הדרן עלך במה אשה

³⁸ ואתם עוזבי ה' השכחים את הר קדשי הערכים לגד שלחן והממלאים למני ממקד